

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره دهم - سال سوم

تاریخ چاپ ۱۳۹۸/۲/۹

شماره چاپ ۱۳۷۷

شماره سابقه چاپ ۶۶۹

شماره ثبت ۳۲۸

گزارش یک‌شوری

شماره ۴۲/۹۲۵۹۲/د

تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۲۵

گزارش کمیسیون اقتصادی به مجلس شورای اسلامی

طرح بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به شماره چاپ ۶۶۹ که جهت بررسی به این کمیسیون به‌عنوان اصلی ارجاع شده بود، در جلسات متعدد با حضور مسئولان دستگاههای ذی‌ربط، کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و نهایتاً در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۶/۲۰ با اصلاحاتی در متن به‌شرح پیوست به اتفاق آراء به تصویب رسید.

اینک گزارش آن در اجرای ماده (۱۴۳) قانون آیین‌نامه داخلی به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

رئیس کمیسیون اقتصادی

محمدرضا پورابراهیمی‌داورانی

متن سوابق قانونی به‌دلیل حجم زیاد، جداگانه چاپ می‌شود.

معاونت قوانین

طرح بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

فصل اول - تعاریف

ماده 1- اصطلاحاتی که در این قانون به کار برده شده است، به شرح زیر تعریف می شود.

الف - بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ب - هیأت عالی: هیأت عالی بانک مرکزی.

پ - رئیس کل: رئیس کل بانک مرکزی.

ت - سازمان: سازمان نظارت بانک مرکزی.

ث - عملیات بانکی: دریافت سپرده از اشخاص حقیقی و حقوقی و اعطای تسهیلات یا ایجاد اعتبار.

ج - خدمات بانکی: مجموعه اقداماتی غیر از عملیات بانکی نظیر صدور ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی که مؤسسه اعتباری می تواند در چهارچوب قوانین موضوعه به مشتریان ارائه و در قبال آن کارمزد دریافت کند.

چ - مؤسسه اعتباری: شخص حقوقی است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون تأسیس شده و به انجام عملیات بانکی و ارائه تمام یا بخشی از خدمات بانکی مبادرت می کند.

در این قانون از این پس هر جا از واژه مؤسسه اعتباری استفاده می شود، دایره شمول آن، بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی است؛ مگر آن که خلاف آن تصریح گردد.

ح - بانک: نوع خاصی از مؤسسه اعتباری است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون از عنوان بانک استفاده می کند و می تواند مشتمل بر انواع مختلفی از جمله تجاری، تخصصی، توسعه ای، جامع و یا قرض الحسنه باشد. بانکهای مذکور می توانند به صورت حقیقی یا مجازی و در سطوح ملی، بین المللی یا منطقه ای فعالیت کنند.

خ - مؤسسه اعتباری غیربانکی: مؤسسه اعتباری است که در چهارچوب این قانون مجاز به انجام عملیات و ارائه خدمات بانکی به استثنای قبول سپرده هایی که سپرده گذار می تواند بدون اعلام قبلی، تمام یا بخشی از سپرده خود را برداشت کند، می باشد.

د - اشخاص تحت نظارت: کلیه مؤسسات اعتباری، شرکتهای واسپاری یا لیزینگ، صرافی ها، شرکتهای مدیریت دارایی، شرکتهای اعتبارسنجی و سایر اشخاصی که حسب تشخیص بانک مرکزی، به انجام عملیات یا ارائه خدمات بانکی، ارائه ابزارهای پرداخت و سایر فعالیتهای مرتبط با بازار پول اشتغال دارند.

ذ - گروه تحت نظارت: شامل اشخاص تحت نظارت و کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی است که به تشخیص بانک مرکزی به واسطه برخورداری از روابط مالکیتی، مدیریتی، مالی، کنترلی و یا به هر نحو دیگر، اشخاص تحت نظارت را به صورت مؤثر در معرض ریسک قرار دهند.

فصل دوم - اهداف و دامنه شمول

ماده 2- اهداف این قانون عبارت است از:

- 1- استقرار نظام پولی و اعتباری بر مبنای حق و عدل و منطبق بر ضوابط اسلامی از طریق مدیریت خلق اعتبار و تنظیم جریان نقدینگی در جهت رشد و سلامت اقتصاد کشور
- 2- تحقق اهداف و احکام اقتصادی مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- 3- ارتقای استقلال، کارآمدی و پاسخگویی بانک مرکزی
- 4- تضمین سلامت و کارآمدی شبکه بانکی
- 5- هدایت تسهیلات و اعتبارات در جهت تأمین مالی زیرساختها و صنایع اساسی کشور و واحدهای اقتصادی مولد و ارزش آفرین

فصل سوم: مسؤولیتها، اهداف، وظایف و اختیارات بانک مرکزی

ماده 3-

- الف - مسؤولیت استقرار بانکداری سازگار با شرع اسلام و برقراری مناسبات عادلانه در بازار پول کشور در چهارچوب قانون، برعهده بانک مرکزی است.
- ب - بانک مرکزی باید اهداف زیر را پیگیری کند:
- 1- ثبات سطح عمومی قیمتها؛
 - 2- تأمین ثبات و سلامت شبکه بانکی؛
 - 3- حمایت از رشد، اشتغال و توسعه اقتصادی.

ماده 4-

- الف - بانک مرکزی موظف است نسبت به انجام وظایف زیر بر اساس مواد مندرج در این قانون اقدام کند:
- 1- تعیین و اجرای سیاستهای پولی و ارزی؛
 - 2- وضع مقررات، نظارت و اعمال قانون بر اشخاص تحت نظارت؛
 - 3- نگهداری و مدیریت ذخایر بین المللی کشور؛
 - 4- ضرب مسکوکات و انتشار اسکناسهای رایج کشور؛
 - 5- نگهداری جواهرات ملی؛
 - 6- ایجاد و توسعه زیرساختها، تنظیم مقررات و نظارت بر نظامهای پرداخت؛
 - 7- ایفای نقش به عنوان بانکدار، نماینده مالی و مشاور دولت؛
 - 8- ایفای نقش به عنوان بانکدار مؤسسات اعتباری؛
 - 9- ایجاد بسترهای لازم برای دسترسی بانک مرکزی به کلیه اطلاعات مربوط به عملیات، خدمات و تراکنشهای مؤسسات اعتباری؛
 - 10- ایجاد بسترهای لازم برای تشکیل پایگاه داده جامع و متمرکز عملیات، خدمات، تراکنشهای بانکی در

راستای ارتقای شفافیت نظام بانکی؛

- 11- ایجاد بسترهای لازم حقوقی و اطلاعاتی برای فعالیتهای شرکتی اعتبارسنجی و رتبه‌بندی اعتباری در حوزه بانکی و سایر نهادهای مورد نیاز برای انجام وظایف نظارتی بانک مرکزی؛
- 12- سایر وظایفی که در چهارچوب قوانین به بانک مرکزی ارجاع شده یا می‌شود.
- ب- بانک مرکزی می‌تواند با رعایت قوانین و مقررات، اقدامات زیر را انجام دهد:
- 1- استفاده از ابزارهای مختلف سیاست‌گذاری پولی و ارزی؛
- 2- انجام معاملات مجاز ارزی به منظور مدیریت ذخایر بین‌المللی؛
- 3- مشارکت و عضویت در نهادهای بین‌المللی؛
- 4- ارائه خدمات بانکی به بانکهای مرکزی خارجی و یا نهادهای پولی و سازمان‌های بین‌المللی؛
- 5- انجام عملیات بانکی با مؤسسات اعتباری داخلی و خارجی؛
- 6- همکاری و تبادل اطلاعات با بانکهای مرکزی و مقامات نظارت بانکی سایر کشورها؛
- 7- تأسیس و مشارکت در شرکتهای داخلی و خارجی در راستای انجام وظایف و تحقق اهداف بانک مرکزی؛
- 8- دریافت کارمزد در برابر ارائه خدمت به متقاضیان؛
- 9- سایر اموری که به تشخیص هیأت عالی برای تحقق اهداف بانک مرکزی مورد نیاز است.
- تبصره 1- مشارکت بانک مرکزی با اشخاص تحت نظارت ممنوع است.
- تبصره 2- عملیات بانک مرکزی و تعاملات آن با اشخاص داخلی و خارجی نباید مغایر با احکام شرع باشد.
- مرجع تشخیص مغایرت، شورای فقهی بانک مرکزی است.

فصل چهارم - ساختار بانک مرکزی

ماده 5- ارکان بانک مرکزی عبارت است از:

- 1- هیأت عالی
- 2- رئیس کل
- 3- سازمان نظارت بر مؤسسات اعتباری
- 4- شورای فقهی
- 5- بازرس قانونی و حسابرس مستقل

1- هیأت عالی

ماده 6- هیأت عالی، بالاترین مرجع سیاست‌گذاری، تصویب دستورالعمل‌ها و نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات در بانک مرکزی است. ترکیب هیأت عالی به شرح زیر است:

الف - اعضای اجرائی:

- 1- رئیس کل به عنوان رئیس هیأت عالی؛
- 2- قائم مقام رئیس کل به عنوان نائب‌رئیس و دبیر هیأت عالی؛

3- رئیس سازمان.

ب- اعضای غیراجرائی:

1- هشت نفر متخصص اقتصادی در حوزه پولی و مالی و دارای آشنایی کافی با دانش بانکداری، پنج نفر به انتخاب رئیس جمهور و سه نفر به انتخاب اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون ایران و اتاق اصناف ایران (هر اتاق یک نفر)؛

2- یک نفر اقتصاددان متخصص در حوزه پولی و مالی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی با حکم رئیس جمهور؛

3- یک نفر متخصص در حقوق بانکی به پیشنهاد دادستان کل کشور با حکم رئیس قوه قضائیه؛

تبصره - دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی دارای سابقه علمی در حوزه اقتصاد به انتخاب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر.

ماده 7- شرایط عمومی و اختصاصی، نحوه انتخاب و عزل و سایر مقررات مربوط به هیأت عالی به شرح زیر است:

الف - شرایط عمومی اعضای هیأت عالی:

1- اعتقاد و التزام عملی به دین مبین اسلام؛

2- اعتقاد و التزام عملی به ولایت فقیه، نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی؛

3- تابعیت جمهوری اسلامی ایران؛

4- عدم سوء پیشینه کیفری؛

5- عدم محکومیت قطعی انتظامی از بند «د» به بعد موضوع ماده (9) قانون رسیدگی به تخلفات اداری (مصوب 1372/9/7).

ب- شرایط اختصاصی اعضای هیأت عالی:

اعضای اجرائی و اعضای غیراجرائی موضوع بندهای «ب-1» و «ب-2» ماده (6) باید دارای مدرک کارشناسی ارشد یا دکتری در یکی از رشته‌های اقتصادی یا مالی بوده و حداقل ده سال تجربه مفید در حوزه‌های اقتصادی، مالی یا بانکداری داشته باشند. علاوه بر این، اعضای اجرائی باید دارای حداقل پنج سال تجربه مدیریتی در حوزه بانکداری باشند.

پ- نحوه انتخاب اعضای هیأت عالی:

1- اعضای غیراجرائی موضوع بند «ب-1» ماده (6) به تعداد دو برابر حسب مورد توسط رئیس جمهور و رؤسای اتاقها به مجلس شورای اسلامی معرفی و ظرف دو هفته کاری با رأی مجلس شورای اسلامی انتخاب می‌شوند.

2- رئیس کل از میان افرادی که از سوی حداقل سه عضو غیراجرائی پیشنهاد شده باشند، توسط رئیس جمهور انتخاب و با حکم وی منصوب می‌شود.

3- قائم مقام رئیس کل و رئیس سازمان به پیشنهاد رئیس کل با تأیید و حکم رئیس جمهور منصوب می‌شوند.

4- در صورت انتخاب اعضای اجرائی از بین اعضای هیأت عالی، فرد یا افراد جایگزین برای عضویت در هیأت عالی باید ظرف یک هفته معرفی شوند.

ت - دوره خدمت اعضای هیأت عالی:

- 1- اعضای غیراجرایی موضوع بند «ب-1» ماده (6) برای یک دوره هفت ساله منصوب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها صرفاً برای یک دوره دیگر بلامانع است.
- 2- در اولین دوره تشکیل هیأت عالی، در ابتدای سالهای سوم، پنجم و هفتم، دو نفر از اعضای موضوع بند «ب-1» ماده (6) به قید قرعه از هیأت عالی خارج می‌شوند، انتخاب مجدد اشخاصی که به قید قرعه از هیأت خارج می‌شوند، بلامانع است و دور دوم حضور آنان در هیأت، تلقی می‌شود.
- 3- دوره تصدی اعضای اجرایی پنج سال است. انتخاب آنها صرفاً برای یک دوره دیگر، بلامانع است.
- 4- اعضای غیراجرایی موضوع بند «ب-2» و «ب-3» ماده (6) برای یک دوره دوساله منصوب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها صرفاً برای یک دوره دیگر بلامانع است.
- 5- مدت عضویت اعضای ناظر موضوع تبصره بند «ب» ماده (6)، دو سال است و انتخاب مجدد آنها صرفاً برای یک دوره دیگر بلامانع است.

ث - عزل یا من عزل شدن اعضای هیأت عالی:

- 1- چنانچه رئیس جمهور خواهان عزل رئیس کل یا هریک از اعضای غیراجرایی موضوع بند «ب-1» ماده (6) باشد، موضوع حداکثر ظرف دو هفته در هیأت عالی مطرح می‌شود و در صورت موافقت حداقل نه نفر اعضای هیأت عالی، فرد موردنظر عزل می‌شود. رئیس جمهور در طول دوره چهارساله ریاست جمهوری خود می‌تواند حداکثر دو عضو غیراجرایی را با استفاده از سازوکار مذکور در این ماده تغییر دهد.
- 2- عزل اعضای غیراجرایی موضوع بندهای «ب-2» و «ب-3» به ترتیب با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تأیید رئیس جمهور و پیشنهاد دادستان کل کشور و تأیید رئیس قوه قضائیه است.
- 3- قائم مقام رئیس کل و رئیس سازمان با پیشنهاد رئیس کل و تأیید رئیس جمهور عزل می‌شوند.
- 4- در صورتی که حداقل چهار عضو غیراجرایی هیأت عالی خواستار برکناری هر یک از اعضای اجرایی باشند، دلایل و مستندات خود را کتباً به فرد مورد نظر و سایر اعضای هیأت عالی تسلیم می‌کنند. تقاضای برکناری حداکثر ظرف مدت یک ماه، در هیأت عالی مطرح و پس از استماع دفاعیات فرد مورد نظر، به رأی گذاشته می‌شود. در صورت موافقت حداقل هفت نفر از اعضای غیراجرایی هیأت عالی با تقاضای برکناری، فرد موردنظر عزل می‌شود. تقاضای برکناری باید مستند به قصور در انجام وظیفه یا عدم اجرای مصوبات هیأت عالی باشد.
- 5- در صورتی که هر یک از اعضای هیأت عالی به موجب حکم قطعی دادگاه یا تشخیص مرجع ذیصلاح دیگر، محکوم به محرومیت از حقوق اجتماعی شده باشد یا یکی از موارد زیر، به تشخیص دادستان کل کشور در مورد وی محرز شود، از عضویت در هیأت عالی من عزل می‌گردد:

- 1- احراز فقدان یا نقض هریک از شرایط عمومی بند «الف» این ماده؛
- 2- نقض هر یک از احکام مندرج در ماده (13) و ردیفهای (3) تا (8) بند «ج» ماده (7) این قانون؛
- 3- غیبت غیرموجه بیش از ده روز متوالی یا سی روز غیرمتوالی در طول یک سال؛

ج - استعفای اعضای هیأت عالی:

- 1- پذیرش استعفای اعضای اجرائی و اعضای غیراجرائی موضوع بند «ب-1» ماده (6) منوط به موافقت پنج نفر از اعضای هیأت عالی و تأیید رئیس جمهور است. همچنین پذیرش استعفای اعضای غیراجرائی موضوع بندهای «ب-2» و «ب-3» ماده (6) به ترتیب منوط به موافقت رئیس جمهور و رئیس قوه قضائیه است.
- 2- جایگزین عضو مستعفی، معزول یا متوفای هیأت عالی، باید ظرف مدت دو هفته به ترتیب مقرر در بند «پ» این ماده حسب مورد تعیین یا به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد شود.
- 3- عضو هیأت عالی که جایگزین عضو مستعفی، معزول یا متوفی می شود، دوره عضو قبلی را به اتمام می رساند و انتخاب مجدد وی برای یک دوره دیگر بلامانع است.

چ - سایر مقررات مربوط به هیأت عالی:

- 1- اعضای هیأت عالی باید قبل از شروع به کار در اولین جلسه هیأت عالی سوگند یاد کنند. متن سوگندنامه اعضای هیأت عالی به شرح زیر است:
«من به عنوان عضو هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در محضر قرآن کریم به خداوند بزرگ سوگند یاد می کنم که ضمن توجه مستمر به خطیر بودن وظیفه ای که بر عهده من گذاشته شده است، در کلیه اظهارنظرها و تصمیم گیری های خود، مصالح ملت ایران، پیشرفت اقتصاد کشور، ترویج احکام نورانی اسلام به خصوص در عرصه پول، بانک و مالیه اسلامی و گسترش اخلاق و معنویت در تعاملات اقتصادی جامعه را در چهارچوب قانون اساسی مدنظر قرار خواهم داد و به هیچ وجه منافع شخصی خود یا دیگران و فشارهای خارج از چهارچوب قانون، مرا از انجام وظایفی که شرعاً و قانوناً بر عهده دارم، باز نخواهد داشت.»
- 2- عضویت اعضای اجرائی و اعضای غیراجرائی موضوع بند «ب-1» ماده (6) در هیأت عالی، شغل تمام وقت محسوب می شود. اشخاص یادشده نمی توانند همزمان هیچ شغل یا سمت موظف یا غیرموظف اعم از سمت مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره ای در هیچ نهاد دولتی، عمومی، خصوصی، تعاونی و همچنین در مؤسسات غیرانتفاعی یا مردم نهاد داشته باشند. این ممنوعیت شامل فعالیت آموزشی در دانشگاهها یا مراکز آموزشی غیروابسته به اشخاص و گروههای تحت نظارت، در صورتی که خللی به حضور تمام وقت یا انجام وظایف در هیأت عالی وارد نسازد، نمی شود.
- 3- اعضای هیأت عالی و همسر و فرزندان آنها نباید سهامدار، عضو هیأت مدیره یا هیأت عامل اشخاص تحت نظارت باشند.
- 4- در صورتی که والدین، پدر بزرگ، مادر بزرگ، همسر فرزند، برادر یا خواهر عضو هیأت عالی، سهامدار مؤثر (به تشخیص سازمان بورس)، عضو هیأت مدیره یا هیأت عامل یکی از اشخاص تحت نظارت باشد، عضو مزبور موظف است ضمن اعلام مشخصات سجلی آنان به دبیرخانه هیأت عالی، از شرکت در جلسات مربوط به اشخاص تحت نظارت مرتبط با آنها، خودداری کند.
- 5- اعضای هیأت عالی باید فعالیت های اقتصادی، مالی و تجاری و همچنین مشاغل تمام وقت یا پاره وقت خود را که طی دو سال منتهی به عضویت در هیأت عالی به آن اشتغال داشته اند به دبیرخانه هیأت عالی گزارش ندهند.

دبیرخانه هیأت عالی نیز موظف است گزارش مربوط به کلیه اعضا را به رؤسای سه قوه ارسال نماید.

6- اعضای ناظر هیأت عالی موظفند سهامداری یا عضویت در هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل خود، همسر و فرزندان در اشخاص تحت نظارت را به دبیرخانه هیأت عالی اعلام کنند.

7- اعضای هیأت عالی مشمول قانون منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب 1337/10/22 هستند و علاوه بر آن نمی‌توانند از هیچ بخش دولتی، عمومی غیردولتی، خصوصی و تعاونی خارج از بانک مرکزی (غیر از موارد استثناء شده در جزء (2) بند «ج» این ماده)، هیچ گونه دریافتی داشته باشند. در صورت مأمور شدن اعضای هیأت عالی، در طول دوره مأموریت با رعایت قوانین و مقررات مربوط، صرفاً می‌توانند از یک محل حقوق دریافت کنند.

8- اعضای هیأت عالی مشمول احکام ماده (3) قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب 1394/8/9 می‌باشند.

9- حقوق و مزایای اعضای هیأت عالی مطابق حقوق و مزایای مقامات موضوع بند «ج» ماده (71) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب 1386/7/8 تعیین می‌گردد.

10- اشتغال به کار دائم یا موقت در اشخاص و گروههای تحت نظارت یا ارائه هرگونه خدمات مشاوره‌ای به آنها، توسط اعضای هیأت عالی پس از پایان دوره عضویت آنها، به مدت دو سال ممنوع است. در صورتی که عضو هیأت عالی که دوره خدمت او به پایان رسیده است از محل دیگری حقوق دریافت ننماید، حقوق وی در مدت دو سال ممنوعیت مذکور کماکان توسط بانک مرکزی پرداخت خواهد شد.

11- اعضای هیأت عالی نباید عضو احزاب سیاسی باشند.

وظایف و اختیارات هیأت عالی

ماده 8- هیأت عالی مسئولیت انحصاری اجرای وظایف زیر را در چهارچوب قوانین و سیاست‌های کلی نظام برعهده دارد:

1- تعیین چهارچوب و اتخاذ سیاست‌های پولی، ارزی؛

2- هدایت تسهیلات و اعتبارات بانکی در جهت تحقق هدف مذکور در جزء (3) بند «ب» ماده (3) این قانون

3- تصمیم‌گیری درباره نحوه اجرای سیاست‌های پولی و ارزی و ابزارهای موردنیاز برای تحقق آنها

4- تصویب سیاست‌های معطوف به پیشگیری از مخاطرات فراگیر در نظام بانکی

5- تصویب راهبردها و اصول کلی نظارت بر اشخاص تحت نظارت؛

6- اتخاذ تصمیم نهائی در مورد مصوبات کمیته مقررات‌گذاری و نظارت بانکی به شرح مذکور در بند «پ» ماده (23)

7- تأیید گزارش‌های دوره‌ای که تهیه و انتشار آنها به موجب قانون بر عهده بانک مرکزی و سازمان قرار داده شده است.

8- تصویب کلیه مقررات و دستورالعمل‌های لازم به منظور اجرای این قانون که مرجع دیگری برای تصویب آنها پیش‌بینی نشده است.

9- تصویب دستورالعمل نحوه اداره جلسات هیأت عالی و کمیته‌های ذیل آن؛

- 10- تصویب صورتهای مالی بانک مرکزی، تصمیم‌گیری درخصوص انتقال سود به حسابهای اندوخته و تصویب افزایش سرمایه بانک مرکزی؛
- 11- تصویب بودجه سالانه بانک مرکزی؛
- 12- تصویب دستورالعمل ناظر بر میزان، ترکیب و کیفیت نگهداری ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی؛
- 13- ارائه مشاوره و توصیه‌های سیاستی به رئیس‌جمهور و مجلس شورای اسلامی در خصوص طرحها و لوایح مرتبط با اهداف و وظایف بانک مرکزی، قبل از تصویب آنها؛
- 14- اجازه تأسیس و تعطیلی شرکتهای تابعه، شعب و نمایندگی‌های بانک مرکزی؛
- 15- تصویب ساختار، حکمرانی داخلی و مقررات اداری و استخدامی بانک مرکزی و دستورالعمل‌های اجرایی مربوط، در چهارچوب قوانین و مقررات؛
- 16- تصویب استانداردها و رویه‌های حسابداری و حسابرسی، بر اساس استانداردها و رویه‌های حسابداری بین‌المللی بانکهای مرکزی، مشتمل بر نحوه اخذ ذخایر و اندوخته‌ها؛
- 17- اتخاذ تصمیم در خصوص بازسازی، واگذاری، ادغام، انحلال، ورشکستگی و تصفیه اشخاص تحت نظارت؛
- 18- اتخاذ تصمیم در خصوص اعطای اعتبار به صندوق ضمانت سپرده‌ها در شرایط اضطراری با پیشنهاد مدیر عامل صندوق ضمانت سپرده‌ها؛
- 19- اتخاذ تصمیم در خصوص نحوه نگهداری جواهرات ملی و تصویب مقررات مربوط به نمایش و نظارت بر ورود و خروج آنها از بانک مرکزی؛
- 20- اتخاذ تصمیم در خصوص مشارکت حقوقی بانک مرکزی در سرمایه شرکتی که فعالیت‌های بانک مرکزی را پشتیبانی می‌کند؛
- 21- تنظیم مقررات مربوط به صادرات و واردات طلا، ضرب مسکوکات و معاملات طلا و ابزارهای مشتقه مبتنی بر آن و نظارت بر اجرای صحیح آن؛
- 22- اتخاذ تصمیم در خصوص انتشار انواع اسکناس و مسکوک رایج، تولید قطعات جدید اسکناس و مسکوک و خارج کردن اسکناس‌ها و مسکوکات قدیمی از گردش؛
- 23- نظارت بر نحوه مدیریت بانک مرکزی و سازمان و بررسی مداوم عملکرد آنها در راستای حصول اطمینان از دستیابی به اهداف تعیین‌شده؛
- 24- تصویب ضوابط نگهداری حسابها، گزارشگری مالی، شفافیت، طبقه‌بندی و تعیین سطح محرمانگی اطلاعات در بانک مرکزی؛
- 25- تدوین راهبردها و تصویب ضوابط کلی حاکم بر فناوری‌های نوین مالی نظیر پولهای رمزپایه و نظارت بر حسن اجرای آنها؛
- 26- تصویب ضوابط و دستورالعمل‌های ناظر بر مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط؛

27- تصمیم‌گیری درباره نحوه اجرای سایر وظایفی که براساس قانون به بانک مرکزی یا سازمان محول شده یا می‌شود.

ماده 9- هیأت عالی موظف است برای استقرار حاکمیت شرکتی در بانک مرکزی، کمیته‌های تطبیق، حسابرسی و کنترل داخلی، مدیریت ریسک و سایر کمیته‌های مورد نیاز را ایجاد نماید. ترکیب اعضاء و شرح وظایف کمیته‌های مزبور توسط هیأت عالی تعیین می‌شود. اعضای اجرائی هیأت عالی نباید در کمیته‌های موضوع این ماده عضویت داشته باشند.

جلسات هیأت عالی

ماده 10-

الف - ریاست جلسات هیأت عالی با رئیس کل و در غیاب وی با قائم مقام رئیس کل است. تصمیمات هیأت عالی با رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه اتخاذ می‌گردد و در صورت تساوی آراء، رأی رئیس کل و در غیاب وی، قائم مقام رئیس کل تعیین‌کننده می‌باشد. جلسات هیأت عالی با حضور حداقل نه نفر از اعضای دارای حق رأی که حضور رئیس کل یا قائم مقام وی در آن الزامیست، تشکیل و رسمیت می‌یابد. نظرات مخالفان مصوبات جلسه بنا به درخواست آنان در صورتجلسه درج می‌گردد.

ب - جلسات هیأت عالی حداقل هفته‌ای یکبار تشکیل می‌شود. جلسات فوق‌العاده هیأت عالی به درخواست رئیس کل، رئیس سازمان یا حداقل سه عضو هیأت عالی تشکیل می‌گردد.

پ - معاونان بانک مرکزی و سایر اشخاص به تشخیص رئیس کل می‌توانند بدون حق رأی در جلسات هیأت عالی شرکت نمایند.

ت - مصوبات هیأت عالی قطعی است و به محض ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد. مراجع قضائی قبل از رسیدگی به شکایات واصله علیه مصوبات هیأت و صدور حکم قطعی، نمی‌توانند حکم توقف اجرای مصوبات هیأت مزبور را صادر کنند.

شفافیت و پاسخگویی هیأت عالی

ماده 11-

الف - اصل در مذاکرات و مصوبات هیأت عالی، غیرمحرمانه بودن آنها و قابلیت انتشار عمومی است.

ب - دستورالعمل نحوه طبقه‌بندی و انتشار مشروح مذاکرات و مصوبات هیأت عالی به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

پ - رئیس کل موظف است در اولین جلسه علنی اردیبهشت‌ماه و آبان‌ماه مجلس شورای اسلامی حضور یابد و گزارش عملکرد و برنامه‌های بانک مرکزی، مشتمل بر سیاست‌های پولی، ارزی و اعتباری، نظارت بانکی، تحولات اقتصادی، دلایل انحراف احتمالی متغیرهای هدف از پیش‌بینی‌های ارائه‌شده در گزارش قبلی رئیس کل و پیش‌بینی کلی از وضعیت آینده اقتصاد و همچنین عملکرد بانک مرکزی در حمایت از رشد و توسعه اقتصادی را به نمایندگان مجلس شورای اسلامی ارائه دهد. همچنین رئیس کل موظف است، گزارشی از وضعیت سلامت و ثبات نظام بانکی را به

نمایندگان مجلس شورای اسلامی ارائه کند. گزارش مکتوب رئیس کل باید حداقل قبل از دو روز کاری در اختیار نمایندگان قرار گیرد و بخشهای غیرمحرمانه آن برای اطلاع عموم منتشر گردد.

ت - رئیس کل مکلف است، با حضور در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، در خصوص عملکرد بانک مرکزی و سازمان پاسخگو باشد.

ث - کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و اشخاص تحت نظارت مکلفند اطلاعاتی را که به تشخیص هیأت عالی برای تهیه گزارش‌های رئیس کل به مجلس شورای اسلامی لازم است، در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. مستنکف، مجرم شناخته شده و به انفصال از خدمت حداقل به مدت یک سال محکوم می‌شود. همچنین استنکاف اشخاص تحت نظارت از ارائه اطلاعات یا ارائه اطلاعات نادرست به بانک مرکزی، سازمان یا عموم مردم جرم محسوب می‌شود و مرتکب و هر یک از اعضای هیأت‌مدیره و هیأت عامل که قصور یا تقصیر آنها در ارتکاب جرم مزبور محرز شده باشد، به تحمل حداکثر دو سال حبس محکوم می‌شوند.

ماده 12- اعضای هیأت عالی و کمیته‌های ذیل آن، کارکنان و کارگزاران بانک مرکزی و سایر اشخاص مطلع نباید اطلاعات محرمانه دولت، بانک مرکزی و اشخاص تحت نظارت را جز به حکم قانون یا دادگاه صالح، افشا کنند. عدم رعایت ضوابط محرمانگی جرم تلقی شده، مرتکب به پرداخت حداکثر ده میلیارد (10.000.000.000) ریال جریمه نقدی یا حداکثر سه سال حبس یا هر دو محکوم می‌شود. دستورالعمل محرمانگی اطلاعات و گزارش‌ها در بانک مرکزی و شبکه بانکی به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

2- رئیس کل

ماده 13- رئیس کل بالاترین مقام اجرائی بانک مرکزی است که مسؤولیت حسن اداره بانک مرکزی و اجرای این قانون و مقررات مربوط به آن را برعهده دارد. رئیس کل عهده‌دار کلیه امور بانک مرکزی، به استثنای وظایفی که به موجب این قانون به عهده دیگران گذارده شده است می‌باشد. رئیس کل علاوه بر سایر وظایف مندرج در این قانون، عهده‌دار مسؤولیت‌های زیر است:

1- اجرای مصوبات هیأت عالی؛

2- نمایندگی بانک مرکزی در کلیه مراجع رسمی داخلی و خارجی با حق توکیل؛

3- سخنگویی بانک مرکزی و هیأت عالی؛

4- امضای قرارداد و توافقنامه به نمایندگی از بانک مرکزی؛

5- تهیه و تدوین ساختار و حکمرانی داخلی بانک مرکزی و ارائه آن به هیأت عالی جهت تصویب.

تبصره 1- رئیس کل می‌تواند حق امضا و یا بخشی از وظایف اجرائی خود را به قائم مقام، معاونان خود و یا هر یک از کارمندان بانک مرکزی تفویض کند.

تبصره 2- اختیارات قائم مقام به‌جز مواردی که در این قانون تصریح شده است، از طرف رئیس کل تعیین می‌شود و در صورت غیبت، استعفا، معذوریت یا فوت رئیس کل، قائم مقام دارای کلیه اختیارات و وظایف رئیس کل می‌باشد.

3- سازمان

ماده 14-

الف - به منظور تحقق هدف مذکور در جزء (2) بند «ب» ماده (3) این قانون و ایجاد سازوکار مناسب برای اجرای مقررات و نظارت مستمر و مؤثر بر اشخاص تحت نظارت، سازمان نظارت در بانک مرکزی ایجاد می گردد.

ب - سازمان از اختیارات کامل برای طرح دعوی بر علیه کلیه اشخاص تحت نظارت و اشخاصی که بدون أخذ مجوز به انجام عملیات یا ارائه خدمات بانکی و ابزارهای پرداخت یا سایر فعالیت هایی که مستلزم أخذ مجوز است، مبادرت می کنند، برخوردار می باشد.

پ - اساسنامه سازمان، توسط رئیس سازمان تهیه می شود و پس از تأیید رئیس کل، به تصویب هیأت عالی می رسد. تصویب اساسنامه و استقرار سازمان نباید بیشتر از شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به طول بیانجامد. تا قبل از تصویب اساسنامه و استقرار سازمان، رئیس سازمان به عنوان معاون نظارتی رئیس کل، عهده دار امور محوله می باشد.

ت - از نظر اداری و تشکیلاتی، سازمان، بخشی از بانک مرکزی است. کلیه درآمدهای سازمان، از قبیل جرایم دریافتی و کارمزد خدمات، درآمد بانک مرکزی محسوب می شود و باید به حساب بانک مرکزی واریز گردد.

ث - رئیس سازمان در مقابل هیأت عالی و رئیس کل پاسخگو است.

ماده 15- وظایف اصلی سازمان عبارتند از:

1- انجام اقدامات لازم برای حفظ و ارتقای ثبات و سلامت اشخاص و گروههای تحت نظارت در چهارچوب مصوبات کمیته مقررات و نظارت بانکی؛

2- تهیه پیش نویس مقررات مرتبط با عملیات ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت، اعمال قانون، انتقال دارایی ها و بدهی ها، بازسازی، واگذاری، ادغام، انحلال، ورشکستگی و تصفیه کلیه اشخاص تحت نظارت جهت تصویب در کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی؛

3- صدور، تعلیق، تمدید و لغو مجوز کلیه اشخاص تحت نظارت پس از تصویب کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی؛

4- پایش و گزارش مستمر شاخصهای ثبات و سلامت بانکی، به تفکیک اشخاص تحت نظارت و در مورد کل شبکه بانکی کشور؛

5- نظارت حضوری و غیر حضوری بر حسن اجرای مقررات توسط اشخاص تحت نظارت و ارائه گزارش های ادواری؛

6- اعمال مجازات های انتظامی بر اشخاص تحت نظارت مطابق قوانین مربوط؛

7- اعلان عمومی فهرست اشخاص تحت نظارت؛

8- مدیریت فرآیند بازسازی، واگذاری، ادغام، انحلال، ورشکستگی و تصفیه اشخاص تحت نظارت.

ماده 16- وظایف رئیس سازمان عبارت است از:

1- اداره کلیه امور سازمان؛

- 2- اجرای مصوبات هیأت عالی و کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی؛
- 3- نمایندگی سازمان در کلیه مراجع رسمی داخلی و خارجی با حق توکیل.
- تبصره 1- معاونان سازمان به پیشنهاد رئیس سازمان و با حکم رئیس کل منصوب می‌شوند.
- تبصره 2- رئیس سازمان می‌تواند حق امضاء و قسمتی از اختیارات خود را به معاونان خود و یا کارکنان سازمان تفویض کند.

ماده 17- در صورت معذوریت رئیس سازمان از انجام وظایف (به تشخیص هیأت عالی)، استعفا یا فوت وی، تا زمان انتصاب فرد جایگزین یکی از معاونان رئیس سازمان به انتخاب رئیس کل، عهده‌دار امور سازمان می‌باشد.

ماده 18- رئیس سازمان موظف است در انتهای هر فصل، گزارش نظارتی مشتمل بر اقدامات نظارتی صورت گرفته توسط سازمان، وضعیت ثبات و سلامت شبکه بانکی و برنامه نظارتی آتی سازمان را پس از تصویب در کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی به رئیس کل و هیأت عالی ارائه کند.

ماده 19- سازمان مکلف است در صورتی که تشخیص دهد که عملکرد یک شخص حقیقی یا حقوقی (غیر از اشخاص و گروههای تحت نظارت)، موجب اخلال در نظام بانکی کشور شده یا می‌شود، مراتب را به هیأت عالی گزارش دهد، در صورت تأیید هیأت عالی شخص موردنظر را موقتاً جزء اشخاص تحت نظارت سازمان منظور کند.

4- شورای فقهی

ماده 20- برای حصول اطمینان از اجرای صحیح عملیات بانکی بدون ربا در نظام بانکی کشور و جهت نظارت بر عملکرد نظام بانکی و اظهارنظر نسبت به رویه‌ها و ابزارهای رایج، شیوه‌های عملیاتی، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها، چهارچوب قراردادهای و نحوه اجرای آنها از جهت انطباق با موازین فقه اسلامی در بانک مرکزی و اشخاص تحت نظارت، شورای فقهی بانک مرکزی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

- 1- پنج فقیه (مجتهد متجزی) در حوزه فقه معاملات و صاحب نظر در مسائل پولی و بانکی؛
 - 2- رئیس کل؛
 - 3- رئیس سازمان؛
 - 4- یک نفر حقوقدان آشنا به مسائل پولی و بانکی و یک نفر اقتصاددان (هر دو با معرفی رئیس کل)؛
 - 5- یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با اولویت آشنایی با بانکداری اسلامی به انتخاب مجلس شورای اسلامی به مدت دو سال (به عنوان عضو ناظر)؛
 - 6- یکی از مدیران عامل بانکهای دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی.
- تبصره 1- فقهای عضو این شورا به پیشنهاد رئیس کل و تأیید فقهای شورای نگهبان انتخاب و با حکم رئیس کل بانک مرکزی منصوب می‌شوند.

تبصره 2- مصوبات شورای فقهی لازم‌الرعايه است. رئیس کل اجرای مصوبات شورا را پیگیری و بر حسن اجرای آنها نظارت می‌کند. حکم این ماده نافی اختیارات و نظارت فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (4) قانون اساسی نمی‌باشد.

تبصره 3- اعضای صاحب رأی این شورا برای چهار سال تعیین می‌شوند و این مأموریت برای یک دوره دیگر

قابل تمدید است.

تبصره 4- جلسات شورای فقهی با حضور دوسوم اعضا مشتمل بر رئیس شورا و حداقل سه نفر از فقهای عضو شورا رسمیت می‌یابد و تصمیمات شورا با رأی موافق اکثریت فقهای حاضر عضو شورا اتخاذ می‌شود.

تبصره 5- شورای فقهی موظف است در صورت اطلاع از هرگونه تخطی عملکردی بانک مرکزی از مصوبات شورا، مراتب را به رئیس کل اعلام کند. مسئولیت نهائی پاسخگویی در این زمینه بر عهده رئیس کل است.

5- بازرس قانونی و حسابرس مستقل

ماده 21- بازرس قانونی و حسابرس مستقل بانک مرکزی و سازمان، سازمان حسابرسی می‌باشد.

کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی

ماده 22-

الف - اعضای کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی عبارتند از:

- 1- رئیس کل به عنوان رئیس کمیته؛
- 2- قائم مقام رئیس کل به عنوان دبیر کمیته؛
- 3- چهار نفر از اعضاء غیراجرائی موضوع بند «ب-1» ماده (6) با تعیین رئیس کل؛
- 4- نماینده وزیر امور اقتصادی و دارایی (موضوع بند «ب-2» ماده (6))؛
- 5- دو نفر از معاونان رئیس کل به انتخاب وی؛
- 6- حداقل دو و حداکثر چهار نفر خبره اقتصادی مسلط به ابزارهای سیاست پولی به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی.

تبصره 1- دبیرخانه کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی در بانک مرکزی و در حوزه قائم مقام رئیس کل تشکیل می‌شود.

تبصره 2- اشخاص موضوع بند (6) این ماده برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. عزل اشخاص مزبور منوط به تصویب اعضای هیأت عالی می‌باشد.

ب- وظایف کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی عبارت است از:

- 1- پایش مستمر اقتصاد کشور، بازار پول، ارز و سرمایه و تأثیرات متقابل آنها بر یکدیگر؛
- 2- تصمیم‌سازی در خصوص اتخاذ سیاست‌های پولی و ارزی مناسب به منظور تحقق اهداف تعیین یا پیش‌بینی شده برای متغیرهای اصلی اقتصادی نظیر نرخ تورم، نرخ بیکاری و نرخ رشد اقتصادی در اسناد و قوانین بالادستی و گزارش‌های دوره‌ای رئیس کل به مجلس شورای اسلامی؛
- 3- ارزیابی اثربخشی سیاست‌های پولی و ارزی بانک مرکزی؛
- 4- تصمیم‌سازی در خصوص میزان، ترکیب و کیفیت ذخایر بین‌المللی کشور؛
- 5- تصمیم‌سازی در مورد ابزارهای پرداخت؛
- 6- تهیه پیش‌نویس گزارش‌های بانک مرکزی شامل گزارش‌های شش ماهه رئیس کل به رئیس جمهور، مجلس شورای اسلامی و مردم؛

- 7- انجام سایر اموری که توسط هیأت عالی یا رئیس کل به کمیته ارجاع می شود.
- تبصره - تصمیمات کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی پس از تصویب در هیأت عالی، نافذ است.

کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی

ماده 23-

الف - اعضای کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی عبارتند از:

- 1- رئیس کل به عنوان رئیس کمیته؛
 - 2- رئیس سازمان به عنوان نائب رئیس و دبیر کمیته؛
 - 3- چهار نفر از اعضای غیراجرائی موضوع بند «ب-1» ماده (6) با تعیین رئیس کل؛
 - 4- نماینده رئیس قوه قضائیه موضوع بند «ب-3» ماده (6)؛
 - 5- دو نفر از معاونان رئیس سازمان به انتخاب وی؛
 - 6- حداقل دو و حداکثر چهار نفر خبره بانکی به پیشنهاد رئیس سازمان و تصویب هیأت عالی.
- تبصره - دبیرخانه کمیته مقررات و نظارت در حوزه رئیس سازمان تشکیل می شود. اشخاص موضوع بند (6) این ماده برای مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. عزل اشخاص مزبور منوط به تصویب اعضای هیأت عالی می باشد.

ب - وظایف کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی عبارت است از:

- 1- تصویب مقررات ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت، اعمال قانون، انتقال دارایی ها و بدهی ها، بازسازی، ادغام، ورشکستگی، انحلال و تصفیه اشخاص تحت نظارت؛
- 2- اتخاذ تصمیم در مورد بازسازی، ادغام، ورشکستگی، انحلال و تصفیه اشخاص تحت نظارت؛
- 3- وضع مقررات مربوط به انتقال و تسویه تراکنش های پولی؛
- 4- تنظیم مقررات مربوط به معاملات بین المللی و نظارت بر اجرای آنها؛
- 5- وضع مقررات ناظر بر ایجاد تعهد ارزی و نظارت بر اجرای آن؛
- 6- موافقت با صدور یا تمدید مجوز برای اشخاص تحت نظارت؛
- 7- موافقت با تقاضای اشخاص تحت نظارت برای تعلیق یا لغو مجوز؛
- 8- تدوین و تصویب شاخصهای ثبات و سلامت بانکی؛
- 9- تهیه پیش نویس گزارش های نظارتی رئیس سازمان؛
- 10- سایر اموری که توسط هیأت عالی، رئیس کل یا رئیس سازمان به کمیته ارجاع می شود.

پ - مصوبات کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی باید بلافاصله در اختیار اعضای هیأت عالی قرار گیرد. در صورتی که ظرف مدت سه روز کاری، اعتراضی به دبیرخانه کمیته مقررات گذاری و نظارت واصل نشود، مصوبه موردنظر، مصوبه قطعی هیأت عالی تلقی شده و لازم الاجراء می باشد. در صورت وصول اعتراض، رئیس کل موظف است موضوع را در اولین جلسه عادی یا فوق العاده هیأت عالی به بحث بگذارد و هیأت عالی در مورد موضوع

تصمیم‌گیری کند. در موارد مهم، به تشخیص رئیس کل یا رئیس سازمان، مهلت اعتراض کاهش می‌یابد.

هیأت انتظامی بانک مرکزی

ماده 24- جهت رسیدگی به تخلفات اشخاص تحت نظارت و صدور احکام انتظامی برای آنها، هیأت انتظامی بانک مرکزی در سازمان تشکیل می‌شود. هیأت انتظامی بانک مرکزی متشکل از پنج نفر می‌باشد که عبارتند از:

- 1- سه قاضی خبره با شناخت کافی در امور بانکی به انتخاب رئیس قوه قضائیه؛
- 2 - دو کارشناس خبره بانکی مورد تأیید هیأت عالی، یک نفر به پیشنهاد رئیس کل و یک نفر به پیشنهاد رئیس سازمان.
- تبصره 1- رئیس سازمان با حفظ مسئولیت، به عنوان دادستان انتظامی تعیین می‌شود و بدون حق رأی در جلسات هیأت انتظامی بانک مرکزی شرکت می‌کند.
- تبصره 2- تصمیمات هیأت انتظامی بانک مرکزی صرفاً توسط قضات و با رأی اکثریت آنان صادر می‌شود. آرای هیأت انتظامی قطعی و لازم‌الاجراء است.
- تبصره 3- دستورالعمل‌های مربوط به ترتیب رسیدگی و تشخیص تخلفات و تعیین مجازات‌های انتظامی مربوط به انواع تخلفات در چهارچوب قانون، به تصویب هیأت عالی می‌رسد.
- تبصره 4- اعضای هیأت انتظامی به مدت دو سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.
- تبصره 5- کارشناسان عضو هیأت انتظامی به صورت تمام‌وقت در سازمان استقرار می‌یابند و عزل آنها منوط به تأیید هیأت عالی است.
- تبصره 6- یکی از کارشناسان عضو هیأت انتظامی به انتخاب رئیس سازمان، به عنوان دبیر هیأت‌های انتظامی بانک مرکزی منصوب می‌شود. دبیرخانه هیأت در محل سازمان مستقر است.

فصل پنجم - سیاستگذاری

ماده 25- سیاست‌های پولی و ارزی بانک مرکزی در «نشستهای ویژه سیاستگذاری» توسط هیأت عالی اتخاذ می‌شود. به این منظور، هیأت عالی موظف است در اولین جلسه هر فصل، نشستی صرفاً با دستور بررسی وضعیت و تصویب سیاست‌های پولی و ارزی بانک مرکزی به ریاست رئیس کل تشکیل دهد. جلسات فوق‌العاده سیاستگذاری نیز به درخواست رئیس کل، رئیس سازمان و یا دو عضو غیر اجرائی هیأت عالی تشکیل می‌شود. وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی می‌توانند بدون حق رأی در جلسات سیاستگذاری شرکت کنند.

- تبصره 1- در صورت عدم امکان حضور رئیس کل در نشست ویژه سیاستگذاری، دلایل عدم حضور باید به صورت مکتوب به هیأت عالی اطلاع داده شود و در مشروح مذاکرات جلسه قید شود.
- تبصره 2- رئیس کل می‌تواند افرادی از بخش دولتی، تعاونی یا خصوصی و یا کارشناسان مستقل را به منظور اطلاع از نظرات مشورتی آنان به صورت موردی برای حضور در نشستهای سیاستگذاری دعوت کند.
- تبصره 3- اعضای هیأت عالی و مدعوین، موظف به حفظ اطلاعات و گزارش‌های ارائه‌شده می‌باشند، مگر در مواردی که قانوناً مکلف به اظهارنظر یا ادای شهادت شوند.

ماده 26- دبیر هیأت عالی موظف است در ابتدای نشست سیاستگذاری، سه گزارش جداگانه شامل «وضعیت اقتصاد کلان و متغیرهای پولی و مالی در دوره مورد گزارش»، «چشم‌انداز و نااطمینانی‌های آتی» و «پیشنهاد‌های سیاستی» را که به تصویب کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی رسیده است، ارائه کند. رئیس سازمان نیز مکلف است، گزارشی از وضعیت اشخاص تحت نظارت در معرض خطر و وضعیت ثبات و سلامت شبکه بانکی را ارائه کند. گزارش‌های موضوع این ماده باید به همراه مستندات مربوط، سه روز قبل از برگزاری جلسه عادی و هشت ساعت قبل از برگزاری جلسه فوق‌العاده در اختیار اعضای هیأت عالی، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی قرار گیرد.

پس از بررسی گزارش‌های ارائه‌شده، در صورتی که هیچ‌یک از حاضران مخالفت یا ملاحظه‌ای نسبت به گزارش‌های ارائه‌شده اظهار نکنند، یا نظر آنان مورد تأیید اکثریت اعضای هیأت عالی حاضر در جلسه قرار نگیرد، گزارش‌های مزبور عیناً به‌عنوان مصوبه هیأت عالی تلقی می‌شود. در صورت موافقت اکثریت اعضای هیأت عالی حاضر در جلسه با نظرات اصلاحی ارائه‌شده، مصوبه هیأت عالی متناسب با آن اصلاح می‌شود. چنانچه هر یک از اعضای هیأت عالی، وزیر امور اقتصادی و دارایی، رئیس کمیسیون اقتصادی یا سایر مدعوین نسبت به تمام یا بخشی از گزارش‌های مزبور، ملاحظه‌ای داشته باشند که مورد پذیرش اکثریت اعضای دارای حق رأی قرار نگیرد و منجر به اصلاح متن گزارش نشود، ملاحظه مزبور به‌صورت جداگانه به مصوبه هیأت عالی الصاق می‌شود.

تبصره - مصوبات نشستهای سیاستگذاری به همراه مستندات و منضمات آن، باید ظرف یک روز کاری توسط قائم‌مقام رئیس کل برای رئیس‌جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، وزیر امور اقتصادی و دارایی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و کلیه اعضای هیأت عالی ارسال شود. اطلاع‌رسانی عمومی درباره مذاکرات و تصمیمات نشستهای سیاستگذاری صرفاً توسط رئیس کل صورت می‌گیرد.

ابزارهای سیاستگذاری پولی و ارزی

ماده 27- بانک مرکزی می‌تواند در راستای سیاستگذاری پولی و ارزی از روشها و ابزارهای زیر استفاده کند:

1- عملیات بازار باز؛

2- تأمین کسری نقدینگی کوتاه‌مدت مؤسسات اعتباری؛

3- اعطای تسهیلات میان‌مدت به مؤسسات اعتباری؛

4- وضع سپرده قانونی؛

5- پذیرش سپرده ویژه.

ماده 28- بانک مرکزی می‌تواند به منظور اعمال سیاست‌های پولی و حفظ نرخ سود در محدوده موردنظر خود،

در چهارچوب ضوابطی که به تصویب شورای فقهی می‌رسد، از روشهای زیر استفاده کند:

الف - خرید و فروش اوراق بهادار منتشرشده توسط دولت که اجازه انتشار آنها قانوناً تحصیل شده باشد؛

ب - خرید و فروش اوراق بهادار منتشرشده توسط بانک مرکزی؛

پ - خرید و فروش اوراق بهادار منتشرشده توسط بانکهای توسعه‌ای؛

ت - خرید و فروش ارزهای معتبر خارجی.

تبصره - بانک مرکزی صرفاً مجاز به خرید و فروش اوراق دولتی در بازار ثانویه و با قیمتهایی است که در بازار مزبور کشف می‌شود. خرید مستقیم اوراق بهادار دولتی از دولت، سپرده‌گذاری در حسابهای دولتی و یا اعطای تسهیلات به دولت توسط بانک مرکزی ممنوع است.

تأمین کسری نقدینگی کوتاه‌مدت مؤسسات اعتباری

ماده 29- بانک مرکزی مجاز است نقدینگی موردنیاز مؤسسات اعتباری را که در عملیات روزانه خود با مشکل کمبود نقدینگی مواجه می‌شوند، از طرق مورد تأیید شورای فقهی، با نرخ مصوب هیأت عالی و با دریافت وثایق زیر تأمین کند:

الف - اوراق بهاداری که توسط دولت منتشر و یا تضمین شده است؛

ب - سایر اوراق بهادار با تأیید دوسوم آرای هیأت عالی.

تبصره 1- میزان استفاده از منابع بانک مرکزی در قالب خط اعتباری موضوع این ماده برای مؤسسات اعتباری، محدود به حدودی است که توسط بانک مرکزی تعیین و اعلام می‌شود.

تبصره 2- هیأت عالی موظف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، دستورالعمل تعیین میزان استفاده مؤسسات اعتباری از خط اعتباری بانک مرکزی را تصویب کند. دستورالعمل مزبور باید به گونه‌ای تدوین شود که سقف مجاز ماهانه هریک از مؤسسات اعتباری برای استفاده از خط اعتباری بانک مرکزی به وضوح قابل محاسبه باشد.

اعطای تسهیلات میان‌مدت به مؤسسات اعتباری

ماده 30- چنانچه مؤسسه اعتباری، به دلیل مواجه شدن با مشکل جدی نقدینگی، متقاضی استفاده از منابع بانک مرکزی بیشتر از حد مجاز مذکور در تبصره (1) ماده (29) باشد، رئیس سازمان موظف است بلافاصله تشکیل جلسه فوق‌العاده هیأت عالی را از رئیس کل درخواست کند. جلسه فوق‌العاده هیأت عالی باید بلافاصله تشکیل شده و گزارش و پیشنهادهای بانک مرکزی و سازمان را در خصوص متقاضی مورد رسیدگی قرار دهد. هیأت عالی پس از استماع گزارش، می‌تواند با درخواست مؤسسه اعتباری متقاضی، مبنی بر استفاده از منابع بانک مرکزی در قالب اعطای تسهیلات، از طرق مورد تأیید شورای فقهی، موافقت کند یا از سازمان بخواهد فرآیند بازسازی یا گزیر را در مورد آن آغاز کند.

تبصره 1- نرخ تسهیلات موضوع این ماده توسط هیأت عالی تعیین می‌شود.

تبصره 2- اعطای تسهیلات موضوع این ماده، منوط به اخذ یک یا چند مورد از وثایق زیر است:

الف - ارزهای معتبر

ب - اوراق بهادار که توسط دولت منتشر یا تضمین شده است.

پ - سپرده‌های موجود در بانک مرکزی یا دارایی‌هایی آنها نزد نهادهای مورد قبول بانک مرکزی.

ت - سکه و شمشهای استاندارد ساخته‌شده از طلا و دیگر فلزات گرانبها که بانک مرکزی مجاز به خرید و فروش آنها باشد.

ث - سایر وثایق به تشخیص هیأت عالی که از قابلیت نقدشوندگی برخوردار باشد؛

تبصره 3- سررسید تسهیلات موضوع این ماده نود روز است. هیأت عالی می‌تواند تسهیلات مزبور را با رأی موافق دوسوم اعضاء تمدید کند.

تبصره 4- هیأت عالی موظف است پس از تصویب این قانون، دستورالعملی را برای مدیریت دوران گذار مؤسسات اعتباری متناسب با وضعیت هریک از مؤسسات اعتباری، به تصویب برساند.

وضع سپرده قانونی

ماده 31- بانک مرکزی مجاز است از اشخاص تحت نظارت که اقدام به سپرده‌گیری از عموم مردم می‌کنند، سپرده قانونی دریافت کند. نرخ و اقلام بدهی مشمول سپرده قانونی، دوره محاسبه و نحوه برخورد با تخلفات مربوط توسط هیأت عالی تعیین می‌شود. سپرده قانونی باید به صورت درصدی متناسب با حجم سپرده باشد.

تبصره - هیأت عالی موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، دستورالعمل اجرایی این ماده شامل قواعد، نرخ، روند و دوره محاسبه نگهداری سپرده قانونی و نحوه برخورد با تخلفات مربوط را تصویب کند.

پذیرش سپرده ویژه

ماده 32- بانک مرکزی مجاز است مطابق دستورالعملی که به تصویب هیأت عالی و تأیید شورای فقهی می‌رسد، منابع مازاد مؤسسات اعتباری را تحت عنوان سپرده ویژه دریافت کند. نرخ سود سپرده ویژه توسط هیأت عالی تعیین می‌شود.

سایر ابزارها

ماده 33- هیأت عالی می‌تواند در موارد ضرورت، برای نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلاتی که اشخاص تحت نظارت در قالب عقود با نرخ سود ثابت به مشتریان خود اعطا می‌کنند، سقف تعیین کند.

ماده 34- بانک مرکزی می‌تواند از سایر ابزارهای سیاست پولی با تصویب هیأت عالی و تأیید شورای فقهی استفاده کند.

فصل ششم - سیاست‌های ارتباطی بانک مرکزی

ماده 35- بانک مرکزی موظف است از ابزارهای ارتباطی مناسب برای مدیریت انتظارات، پیش‌بینی‌پذیری و اجرای سیاست‌های پولی استفاده کند. سیاست‌های ارتباطی بانک مرکزی به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده 36- مصوبات هیأت عالی و سیاست‌های مورد نظر بانک مرکزی صرفاً توسط رئیس کل یا قائم‌مقام اعلام می‌شود. هرگونه اظهار نظر اعضای هیأت عالی و کارکنان بانک مرکزی، نظر رسمی بانک مرکزی نیست و باید به عنوان نظرات شخصی ابراز شود.

فصل هفتم: رابطه بانک مرکزی با نهادهای حاکمیتی

1- بانک مرکزی به عنوان بانکدار دولت

ماده 37- کلیه حسابهای بانکی اعم از ریالی و ارزی برای دولت، وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکتها، سازمان‌ها و دانشگاههای دولتی و همچنین اعتبارات دولتی نهادهای عمومی غیردولتی، صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح می‌شود. دستگاههای یادشده موظفند کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را فقط از طریق حسابهای افتتاح شده نزد بانک مرکزی انجام دهند.

2- نمایندگی مالی دولت در بازارهای بین‌المللی

ماده 38- بانک مرکزی موظف است به عنوان نماینده مالی دولت در بازارهای بین‌المللی به درخواست وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت عالی امور زیر را انجام دهد:

- 1- فراهم کردن زمینه انتشار و عرضه اوراق بهادار ارزی به نمایندگی دولت در بازارهای بین‌المللی؛
- 2- نگهداری وجوه ریالی صندوق بین‌المللی پول، گروه بانک جهانی و مؤسسات بین‌المللی مشابه یا وابسته؛
- 3- انعقاد موافقتنامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی، مالی، بازرگانی و حمل و نقل بین دولت و سایر کشورها؛

4- سایر امور مشابه به درخواست وزیر امور اقتصادی و دارایی.

تبصره - اجرای این ماده نباید موجب ایجاد تعهدات مالی برای بانک مرکزی شود.

ماده 39- بانک مرکزی موظف است بدهیهای خارجی کشور را مدیریت کند. دولت، شرکتهای دولتی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند در صورت ایجاد تعهدات بین‌المللی، آخرین وضعیت ایجاد یا انجام تعهدات مزبور را بلافاصله به بانک مرکزی اطلاع دهند. بانک مرکزی موظف است در گزارشهای ادواری خود به هیأت عالی، مجلس و دولت، آخرین وضعیت تعهدات ارزی کشور را گزارش کند. ضوابط اجرای این ماده به تصویب هیأت عالی می‌رسد. هیأت عالی می‌تواند در موارد ضرورت ایجاد تعهد ارزی توسط دولت، شرکتهای دولتی و سایر اشخاص حقوقی و حقیقی را محدود کند. مدیریت بدهیهای خارجی کشور به هیچ‌وجه به معنی تضمین و یا بازپرداخت آنها توسط بانک مرکزی نمی‌باشد.

ماده 40- رئیس کل نماینده دولت در صندوق بین‌المللی پول است و ارتباط دولت با صندوق بین‌المللی پول از طریق بانک مرکزی می‌باشد و انجام کلیه وظایف و اعمال اختیاراتی که به موجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در مقررات کنفرانس منعقد در برتن‌وودز مربوط به تأسیس صندوق و بانک بین‌المللی مصوب 1324/10/6 به بانک ملی ایران واگذار شده است، با بانک مرکزی می‌باشد.

3- مشاوره و گزارش‌دهی به دولت و مجلس

ماده 41-

الف - بانک مرکزی در موضوعات اقتصادی مشاور دولت است. دولت باید در تهیه پیش‌نویس قوانین، تصویب‌نامه‌ها و برنامه‌های اقتصادی و مالی از جمله عملیات ارزی، بودجه‌ریزی و تأمین مالی بخش عمومی از داخل و خارج و تضامین آن، از بانک مرکزی گزارش‌دهی بخواند و نظرات بانک مرکزی را در نظر بگیرد.

ب - بانک مرکزی و دولت موظفند یکدیگر را در خصوص موضوعات مربوط به سیاست‌های پولی و مالی آگاه کنند. در این راستا وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌تواند بدون حق رأی در جلسات هیأت عالی شرکت کند. رئیس کل نیز می‌تواند بدون حق رأی در جلسات هیأت وزیران شرکت کند.

پ - بانک مرکزی موظف است در خصوص لوایح و طرحهای مرتبط با اهداف و وظایف بانک مرکزی، نظرات خود را برای اطلاع نمایندگان، به رئیس مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

4- پرداخت تنخواه به دولت

ماده 42-

الف - بانک مرکزی تنها می‌تواند به دولت تنخواه با سررسید کمتر از یک سال اعطاء کند. کل تنخواه باید در

همان سال بودجه‌ای تسویه شود.

ب- مانده تنخواه دریافت‌شده دولت در هر مقطع از سال نباید از هفت درصد (7%) کل درآمدهای مالیاتی تحقق‌یافته دولت در سال گذشته تجاوز کند. در شرایط ویژه، با پیشنهاد دولت و تصویب هیأت عالی، مبلغ تنخواه دریافتی دولت از بانک مرکزی می‌تواند تا سقف ده درصد (10%) افزایش یابد.

پ- مانده حسابهای دولت و سایر دارایی‌های دولت نزد بانک مرکزی، وثیقه تنخواه دریافتی دولت از بانک مرکزی است.

ت- در صورت عدم تسویه تنخواه در ظرف زمانی مقرر، بانک مرکزی مکلف است تا زمان تسویه کامل، از اعطای هرگونه تنخواه جدید اجتناب کند.

5- عاملیت فروش ارزهای دولتی

ماده 43-

الف- بانک مرکزی می‌تواند عاملیت خرید و فروش ارز برای دولت و دستگاههای اجرایی را بر عهده بگیرد.
ب- بانک مرکزی می‌تواند ارز عرضه‌شده توسط دولت و دستگاههای اجرایی را خریداری کند.
پ- بانک مرکزی نباید پیش از انتقال ارز به خریدار و دریافت وجه آن یا انتقال ارز به بانک مرکزی، معادل ریالی آن را به دولت پرداخت کند.

ت- هرگونه خرید و فروش ارز توسط بانک مرکزی به نرخ بازار انجام می‌شود.
ث- فروش ارز به قیمت کمتر از نرخ بازار توسط بانک مرکزی ممنوع است. فروش ارز متعلق به دولت برای مصارف خاص با کمتر از نرخ بازار، مستلزم اجازه مجلس شورای اسلامی است.

فصل هشتم - سیاست‌های ارزی و مدیریت ذخایر

ماده 44- نظام ارزی کشور، «شناور مدیریت شده» است. سیاست‌های ارزی توسط هیأت عالی در راستای تحقق اهداف بانک مرکزی تنظیم می‌شود. بانک مرکزی می‌تواند با تأیید شورای فقهی از ابزارهای بازار ارز به شرح زیر استفاده کند:

- 1- خرید و فروش ارز و مشتقات ارزی؛
 - 2- دریافت و یا اعطای تسهیلات ارزی در چهارچوب این قانون؛
 - 3- سایر ابزارهای سیاست ارزی پذیرفته‌شده بین‌المللی که تناقضی با احکام این قانون ندارد.
- تبصره 1- دستورالعمل مربوط به ورود و خروج ارز و پول رایج کشور به پیشنهاد رئیس کل یا رئیس سازمان به تصویب هیأت عالی می‌رسد. نظارت بر اجرای مقررات مذکور برعهده سازمان است.
- تبصره 2- دستورالعمل‌های مربوط به سپرده‌گیری و اعطای تسهیلات ارزی، معاملات، تعهدات یا تضمین پرداخت‌های ارزی توسط اشخاص تحت نظارت، به پیشنهاد رئیس کل یا رئیس سازمان به تصویب کمیته مقررات‌گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی می‌رسد. نظارت بر اجرای مقررات مذکور برعهده سازمان است.
- تبصره 3- هیأت عالی می‌تواند در شرایط اضطراری، با تصویب نه نفر از اعضاء، نظام ارزی کشور را به صورت

موقت تغییر دهد، مدت مزبور نباید از یک سال تجاوز کند.

ماده 45- بانک مرکزی موظف است با استفاده از ابزارهای پیش‌بینی‌شده در این قانون، ذخایر بین‌المللی کشور را با هدف اجرای سیاست‌های پولی، اطمینان از عملکرد مطلوب نظام پرداخت‌ها، پشتیبانی از نظام ارزی و ایفای تعهدات کوتاه‌مدت بین‌المللی کشور مدیریت کند. چهارچوب حاکم بر میزان، ترکیب، کیفیت و مدیریت نگهداری ذخایر بین‌المللی به گونه‌ای که با اهداف بانک مرکزی متعارض نبوده و درعین حال ارزش ذخایر بیشترین باشد، توسط هیأت عالی تعیین می‌شود. بانک مرکزی موظف است در نگهداری ذخایر بین‌المللی، استانداردها و قواعد بین‌المللی را رعایت و بر آن اساس به هیأت عالی گزارش دهد. بانک مرکزی موظف است به دولت و صندوق توسعه ملی در خصوص نگهداری ذخایر مشاوره دهد.

ماده 46- بانک مرکزی به منظور مدیریت نگهداری ذخایر بین‌المللی و انجام عملیات ارزی می‌تواند به انجام عملیات زیر اقدام کند:

- 1- خرید و فروش و معامله شمش یا سکه‌های طلا یا سایر فلزات گرانبها؛
 - 2- خرید و فروش و معامله ارزهای خارجی با استفاده از تمام ابزارهای متداول؛
 - 3- خرید و فروش اوراق خزانه و سایر اوراق بهادار منتشره یا تضمین‌شده توسط دولتهای خارجی یا نهادهای بین‌المللی با تأیید هیأت عالی؛
 - 4- افتتاح و نگهداری حسابهای خارجی با تأیید هیأت عالی.
- تبصره - مقررات ناظر بر اجرای این ماده، توسط هیأت عالی تصویب می‌شود.
- ماده 47-**

الف - تغییرات ارزش ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی اعم از طلا، حق برداشت مخصوص (SDR)، ارز یا سایر دارایی‌های خارجی بانک مرکزی برحسب ریال، در «حساب اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی» ثبت می‌شود.

ب - چنانچه مانده حساب اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی مثبت باشد، مانده مزبور قابل برداشت نمی‌باشد و هیچ‌گونه اعتبار یا بدهی نباید از آن محل ایجاد شود.

پ - در صورتی که مطابق صورتهای مالی بانک مرکزی، بانک مزبور در نتیجه تغییرات ارزش ذخایر بین‌المللی خود برحسب ریال در دوره مورد گزارش با زیان مواجه شده باشد و مانده حساب اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی برای پوشش زیان کافی نباشد، باقیمانده زیان از محل «حساب اندوخته عام» موضوع ماده (52) این قانون برداشت می‌شود. چنانچه مانده حساب اندوخته عام هم برای پوشش زیان کافی نباشد، دولت باید ظرف مدت سی روز از زمان تأیید حسابرس مستقل، اوراق بهادار دولتی به میزان باقیمانده زیان در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. اوراق مزبور در صورت افزایش مانده حساب اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی یا حساب اندوخته عام در سالهای بعد، به دولت عودت داده می‌شود.

ت - سود و زیان خالص موضوع این ماده در درآمد سالانه بانک مرکزی وارد نشده و مشمول مالیات نمی‌باشد.

ث - بانک مرکزی طی یک ماه بعد از اتمام هر سال مالی، باید گزارش جزئیات واریز و برداشت از حساب

اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی، اقلام تغییر در تسعیر دارایی‌ها و مانده اوراق موضوع بند «پ» این ماده را به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و وزیر امور اقتصادی و دارایی ارائه کند.

فصل نهم: صورتهای مالی بانک مرکزی، حسابرسی و انتشار آنها

ماده 48- صورتهای مالی بانک مرکزی باید بر اساس استانداردهای بین‌المللی حسابرسی حداقل یکبار در سال توسط سازمان حسابرسی مورد حسابرسی قرار گیرد. صورتهای مالی مزبور و یادداشت‌های همراه آن باید به تصویب هیأت عالی برسد. رئیس کل بانک مرکزی موظف است ظرف مدت سه‌ماه پس از پایان هر سال مالی، صورتهای مالی سال گذشته بانک مرکزی را که به تصویب هیأت عالی رسیده است، به همراه گزارش بازرس قانونی و حسابرس مستقل برای رئیس‌جمهور و رئیس مجلس شورای اسلامی ارسال کند. همچنین صورتهای مالی مزبور باید در روزنامه رسمی کشور و پایگاه اطلاع‌رسانی بانک مرکزی منتشر شود.

تبصره - بانک مرکزی موظف است امکان دسترسی به کلیه اسناد، مدارک، داده‌ها و اطلاعات را برای بازرس قانونی و حسابرس مستقل فراهم کند.

ماده 49- بانک مرکزی موظف است حداقل ماهی یکبار، خلاصه‌ای از وضعیت حسابهای خود را انتشار دهد.

ماده 50- بودجه سالانه بانک مرکزی باید به تصویب هیأت عالی برسد. تفریغ بودجه بانک مرکزی نیز توسط حسابرس مستقل تهیه می‌شود و به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده 51- سرمایه بانک مرکزی متشکل از سرمایه پرداخت‌شده، اندوخته قانونی، اندوخته‌های احتیاطی و سایر اندوخته‌ها و سود (زیان) انباشته می‌باشد که متعلق به جمهوری اسلامی ایران است و در برابر تعهدات جمهوری اسلامی ایران قابل واگذاری، انتقال، تهرین یا مصادره نمی‌باشد.

ماده 52- بانک مرکزی موظف است سالانه هفتاد درصد (70%) سود خالص خود را به تدریج تا پایان سال مالی بعد، یا به هر نحو دیگری که قانون معین می‌کند، به دولت پرداخت کند. باقیمانده سود به «حساب اندوخته عام» واریز می‌شود. پس از آنکه مانده حساب اندوخته عام به پنج برابر سرمایه پرداخت‌شده بالغ شود، باقیمانده سود خالص بانک مرکزی صرف افزایش سرمایه آن بانک می‌شود. همچنین سرمایه بانک مرکزی به پیشنهاد هیأت عالی و موافقت هیأت وزیران، از طریق درج در لایحه بودجه قابل افزایش است.

ماده 53- اگر بانک مرکزی در نتیجه عملیات خود در طول سال مالی متحمل زیان شود، زیان مزبور باید از محل حساب اندوخته عام تأمین شود. اگر میزان حساب اندوخته عام برای پوشش کل زیان کافی نباشد، دولت باید ظرف مدت سی روز از زمان تأیید حسابرس مستقل، به میزان کسری، اوراق بهادار دولتی در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. اوراق مزبور در صورت سودآوری بانک مرکزی در سالهای بعد، به تناسب به دولت عودت داده می‌شود. این اوراق از حدود و مقررات مربوط به انتشار اوراق بهادار دولتی در قوانین برنامه و بودجه‌های سنواتی مستثنی می‌باشد.

ماده 54-

الف - رویه‌های صدور اسناد تعهدآور صادره از بانک مرکزی، بر اساس دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ب - مدت و نحوه نگهداری اسناد، اوراق و دفاتر بانک مرکزی به صورت عین و همچنین نحوه تبدیل آنها به

عکس یا فیلم یا نظایر آن به موجب دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی می‌رسد. این قبیل عکسها و فیلمها و نظایر آن پس از گذشتن مدتهای مقرر در این دستورالعمل، در دادگاهها حکم اصل اسناد را دارند.

فصل دهم - سایر موضوعات مربوط به بانک مرکزی

ماده 55-

- الف - بانک مرکزی دارای شخصیت حقوقی مستقل است و منحصرأ به موجب این قانون و مقررات آن اداره می‌شود.
- ب - مرکز اصلی بانک مرکزی در تهران است و می‌تواند با موافقت هیأت عالی در داخل و یا خارج از کشور شعبه و دفتر نمایندگی دایر کند و یا به هر یک از بانکها نمایندگی بدهد.
- پ - شمول قوانین مربوط به وزارتخانه‌ها، شرکتهای دولتی و مؤسسات دولتی و وابسته به آنها که پس از ابلاغ این قانون تصویب می‌شود، بر بانک مرکزی، مستلزم ذکر نام بانک مرکزی به صورت خاص است.
- ت - انحلال بانک مرکزی فقط به موجب قانون امکان‌پذیر است.

ماده 56-

- الف - بانک مرکزی در راستای اجرای وظایف قانونی خود و به کارگیری ابزارهای مورد نیاز، در چهارچوب قانون از اختیار کامل برخوردار است.
- ب - تعقیب قضائی اعضای هیأت عالی در قبال تصمیماتی که در چهارچوب وظایف قانونی خود اتخاذ می‌کنند، مجاز نیست. همچنین تعقیب قضائی اعضای اجرائی هیأت عالی و سایر کارکنان بانک مرکزی به دلیل اجرای مصوبات هیأت عالی و سایر وظایف محوله، مجاز نمی‌باشد. هرگونه دعوی علیه تصمیمات یا اقدامات مزبور صرفاً می‌تواند علیه بانک مرکزی اقامه شود.

ماده 57- بانک مرکزی موظف است به منظور تحقق بند (3) جزء «ب» ماده (3) این قانون با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و با استفاده از امکانات بانکهای تخصصی، مقدمات تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران را فراهم کند.

ماده 58- انجام اقدامات زیر توسط بانک مرکزی ممنوع است:

- الف - تضمین بدهی‌های دولت یا نهادهای دولتی و یا هر شخص دیگر، یا اعطای تسهیلات به آنان جز در مواردی که در این قانون مجاز دانسته شده است؛

تبصره 1- تضمین بدهیهای خارجی دولت در چهارچوب ضوابط قانونی پس از اخذ وثیقه بلامانع است.

تبصره 2- ارائه تسهیلات یا ایجاد اعتبار برای انجام طرحهای توسعه‌ای توسط دولت، صرفاً از طریق بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

- ب - هرگونه برداشت از منابع بانک مرکزی توسط مؤسسات اعتباری در قالب تسهیلات، خط اعتباری یا اضافه برداشت بدون سپردن وثیقه؛

پ - خریداری و تملک انواع اوراق بهادار داخلی در عرضه‌های اولیه؛

ت - مشارکت در سرمایه شرکتهایی که فعالیت‌های بانک مرکزی را پشتیبانی می‌کنند، در صورتی که منجر به

تعارض منافع شود؛

تبصره - تشخیص تعارض منافع با هیأت عالی است. این حکم شامل مشارکتهایی که قبل از تصویب این قانون صورت گرفته است نیز می شود.

ث - اقدام به انجام عملیات بانکی برای اشخاصی غیر از مؤسسات اعتباری، دولت، وزارتخانه ها، مؤسسات، شرکتها، سازمان ها، دانشگاه های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی.

ج - انجام فعالیت اقتصادی و تجاری صرفاً به قصد کسب سود یا انجام ندادن تکالیف قانونی صرفاً به دلیل ورود هزینه یا زیان مالی.

ماده 59- کلیه تسهیلات اعطایی مؤسسات اعتباری به اعضای هیأت عالی و مدیران بانک مرکزی و یا تعهداتی که مؤسسات اعتباری به نفع آنها برعهده می گیرند، باید به بازرس قانونی و حسابرس مستقل اعلام شود.

فصل یازدهم - پول و نظامهای پرداخت

ماده 60-

الف - واحد پول جمهوری اسلامی ایران، ریال است.

ب - دارایی های بانک مرکزی، پشتوانه ریال منتشره می باشد.

پ - پول رایج کشور به صورت اسکناس و مسکوکات فلزی و سایر ابزارهای پرداخت رسمی به تأیید بانک مرکزی قابل انتشار است.

ت - فقط پول رایج که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا طبق قانون انتشار می یابد، جریان قانونی داشته و به مبلغ اسمی، قوه ابراء دارد.

ث - تسویه هرگونه دین و یا بدهی فقط با پول رایج کشور امکان پذیر است، مگر آن که قانون، شیوه دیگری را تعیین کرده یا با رعایت مقررات، ترتیب دیگری بین بدهکار و بستانکار توافق شده باشد.

ج - مبلغ اسمی، شکل، جنس، رنگ، اندازه، نقشه و سایر مشخصات اسکناس ها و مسکوکات رایج کشور به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی، تعیین می شود.

چ - اسکناس دارای امضای رئیس کل و وزیر امور اقتصادی و دارایی می باشد.

ح - میزان اسکناس و مسکوکات فلزی در گردش به پیشنهاد رئیس کل توسط هیأت عالی تعیین می شود.

خ - امتیاز انتشار پول رایج کشور منحصراً در اختیار بانک مرکزی است.

د - شرایط و ترتیبات جایگزین نمودن اسکناس ها و مسکوکات جدید با اسکناس و مسکوکاتی که از جریان خارج می شوند به وسیله هیأت عالی تعیین می شود. معادل ارزش اسکناس ها و مسکوکاتی که صاحبان آنها در مهلت مقرر مراجعه نمی کنند به حساب درآمدهای بانک مرکزی منظور می شود.

ذ - تعهد بانک مرکزی در مقابل اسکناس ها یا مسکوکات منتشرشده، منحصر به پرداخت پول رایج کشور است.

ر - اسکناس ها و مسکوکات مجعول یا تقلبی مکشوفه در سراسر کشور، برای امحاء باید در اختیار بانک مرکزی

قرار گیرد.

ز - کلیه حقوق مادی و معنوی طرح اسکناس و مسکوک متعلق به بانک مرکزی است. انجام هرگونه تبلیغ بر روی اسکناس و مسکوک یا استفاده از طرح آنها ممنوع و در حکم جعل محسوب می‌شود.

ماده 61- جواهرات ملی موضوع قانون اجازه فروش قسمتی از جواهرات سلطنتی مصوب 1316/8/25، متعلق به جمهوری اسلامی ایران است. نگهداری و حفاظت از جواهرات ملی موضوع قانون مذکور بر عهده بانک مرکزی می‌باشد.

فصل دوازدهم - سایر مقررات

ماده 62- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، قسمت‌های اول و دوم قانون پولی و بانکی کشور مصوب 1351/4/18 و اصلاحات بعدی آن و نیز فصل چهارم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب 1362/6/8 و تغییرات بعدی آن ملغی می‌شود. تا زمانی که آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرائی این قانون به تصویب نرسیده است، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های سابق قابل اجراء است. مشروط بر اینکه به تشخیص بانک مرکزی با مفاد این قانون معارض نباشد.

جدول تتمه سوابق قانونی طرح بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	مواد
1	نحوه اداره بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	1393/08/24	کل بندها
2	قانون پولی و بانکی کشور با اصلاحات و الحاقات بعدی	1351/4/18	کل مواد
3	قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) با اصلاحات و الحاقات بعدی	1362/06/08	کل مواد
4	قانون مجازات اسلامی	1392/2/1	20، 19 و 62
5	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	1372/09/07	9
6	لایحه قانونی راجع بمنع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری	1337/10/22	ماده واحده
7	قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران	1394/08/09	3
8	قانون مدیریت خدمات کشوری با اصلاحات و الحاقات بعدی	1386/07/08	71
9	اصل چهارم قانون اساسی		
10	قانون اجازه مشارکت دولت ایران در مقررات کنفرانس منعقد شده در برتن وودز مربوط بتأسیس صندوق و بانک بین المللی	1324/10/6	کل مواد
11	نحوه محاسبه و اعمال تسعیر دارایی ها و بدهیهای ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	1392/06/31	ماده واحده
12	قانون انتشار اسناد خزانه و اوراق قرضه با اصلاحات و الحاقات بعدی	1348/07/02	کل مواد
13	قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران	1384/09/01	3
14	سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی	1392/11/29	بند 9 و 19
15	سیاست های کلی برنامه ششم توسعه	1394/04/09	بند 9
16	قانون مبارزه با پولشویی با اصلاحات و الحاقات بعدی	1386/11/02	کل مواد
17	قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم	1394/11/13	کل مواد
18	قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی با اصلاحات و الحاقات بعدی	1383/10/22	کل مواد
19	قانون تسری امتیازات خاص بانکها به مؤسسات اعتباری غیر بانکی مجاز	1381/01/27	ماده واحده
20	قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (1390-1394)	1389/10/25	ماده 95
21	اساسنامه صندوق ضمانت سپرده ها با اصلاحات و الحاقات بعدی	1390/12/10	کل مواد
22	قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت با اصلاحات و الحاقات بعدی	1376/06/30	ماده واحده
23	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	1395/11/10	20-21

24	قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (1396- 1400)	1395/12/21	15 الی 20
25	قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران	1384/09/01	کل مواد
26	اساسنامه بانک صنعت و معدن با اصلاحات و الحاقات بعدی	1380/04/06	کل مواد
27	اساسنامه بانک توسعه صادرات ایران مجمع عمومی بانکها	1370/ 4/ 19	کل مواد
28	اساسنامه بانک مسکن مجمع عمومی بانکها	1358/ 11/ 24	کل مواد
29	اساسنامه بانک کشاورزی	1359/ 4/ 24	کل مواد
30	اساسنامه بانک توسعه تعاون با اصلاحات و الحاقات بعدی	1388/05/11	کل مواد
31	قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (2)	1393/12/4	52
32	قانون اجازه فروش قسمتی از جواهرات سلطنتی مصوب بیست و پنجم آبانماه 1316	1316/8/25	کل مواد
33	قانون مدیریت خدمات کشوری با اصلاحات و الحاقات بعدی	1386/07/08	5
34	قانون الحاق موادی به قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	1397/2/30	62-61
35	قانون تجارت مصوب 13 اردیبهشت ماه 1311 شمسی	1311/2/13	199 الی 231 و 412 الی 582
36	قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی	1318/4/24	کل مواد
37	لایحه قانونی اداره امور بانکها با اصلاحات و الحاقات بعدی	1358/07/03	ماده واحده
38	قانون اجازه تأسیس بانکهای غیر دولتی	1379/1/21	ماده واحده
39	قانون منطقی کردن نرخ سود تسهیلات بانکی متناسب بانرخ بازدهی در بخشهای مختلف اقتصادی (با تأکید بر قانون عملیات بانکی بدون ربا)	1385/2/31	ماده واحده
40	قانون تسهیل اعطاء تسهیلات بانکی و کاهش هزینه های طرح و تسریع در اجراء طرحهای تولیدی و افزایش منابع مالی و کارآیی بانکها	1386/4/5	کل مواد